

Tønder Kommune
Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget

30. nov. 2023
AØB

Ansøgning om projektmidler til renovering af "Trosalta" i Visby Park

Vi har indtil flere "perler" i Visby og nærmeste omegn. En af dem er det lille hus "Trosalta", som præsten Niels Møller byggede i sin store have, og som han og fru Christine flyttede ind i, da han fratrådte sit præsteembede i 1922. I sin aktuelle tilstand ligner huset ganske vist ikke en perle, og det vil vi gerne gøre noget ved. Derfor er en renovering og fremtidig brug af huset et indsatsområde i Lokal Udviklingsplan for Visby.

Vi vil starte med udvendig renovering af huset og dernæst indrette huset til madpakke-, genbrugs- og udstillingshus. Vi har endnu ikke overblik over det samlede projekt, men det bliver igen ret stort, og vi går i gang med at søge fonde, blandt andet Realdanias pulje til Underværker.

Vi ansøger om 180.000 kr. til materialer og håndværkerudgifter

Niels og Christine Møller testamenterede hus og have til den lokale myndighed, så stedet kunne blive til glæde for områdets beboere. Visby Sogn blev den første ejer i 1931, og siden er haven – nu kaldet Visby Park – gået i arv til først Bredebro Kommune og derefter Tønder Kommune. Flere gange har både huset og haven været luknings- og nedrivningstruet af den kommunale myndighed, så lokalområdet har måttet kæmpe for det, vi har kært. Når Trosalta er blevet renoveret og taget i brug på ny, tror vi, at alene historien om huset vil vække interesse også uden for Visby

Et renoveringsprojekt initieret af Visby Lokalråd forudsætter, at

- vi kan få råderet over huset med en min. 10-årig vederlagsfri lejekontrakt
- at vi kan få kommunale tilladelser til at føre vand ind i huset til en vask i køkkenet og vand fra vasken ud i et afløb. Der er rørføring til vand og afløb ved det kommunale toilet få meter fra huset.
- Tønder kommune fortsat afholder udgiften til el

I dag skal huset vedligeholdes af Tønder Kommune, og med udgangspunkt i kommunens sædvanlige praksis antager vi, at denne forpligtelse overgår til Lokalforsamlingen. Vi vil renovere huset med bæredygtige, holdbare materialer med beskedent vedligeholdelsesbehov. Da Lokalforsamlingen ikke har nogen kapital, vil vi fremover skulle søge pulje- og fondsmidler til den vedligeholdelse, som ikke tilstrækkeligt kvalificeret kan udføres som frivilligt arbejde.

Vi vil begrænse el-forbruget ved at montere bevægelsessensorer, og der etableres ikke varme i huset. Trods alderen er det et sundt hus og med god ventilation, så det skal ikke isoleres. Vi lever med, at huset dermed næppe vil blive brugt til længerevarende aktiviteter i de kolde vintermåneder.

Trosalta skal renoveres for Visbys og turisternes skyld

Vi er glade for vores park, og det er turistene også. Turister, der besøger Trøjborg Ruin, tager også af og til et vend ind i Visby Park. Flere Visby'ere har deres faste gåture i parken, og den er udflugtsmål, når besøgende skal have frisk luft i det grønne. På de halvårlige arbejdsdage trækker vi ind i huset med grillpølserne, når det regner, men ellers står huset blot til pynt. Pynt og pynt.... - lige nu mere en plet end en perle.

Fremover skal Trosalta være byens indendørs åbne mødested, og det skal binde Visbys historie sammen fra fortid til nutid. Vi har andre indendørs mødesteder i byen, men de er forbeholdt foreninger og/eller kan lejes mod betaling. Trosalta skal være stedet, som byder alle inden for. Trosalta skal være endnu en ramme for sociale fællesskaber og styrke den lokale identitet og oplevelse af tilhør.

Huset indrettes med:

- Spisestue til madpakker, kaffe, te-selskaber, strikkeklub og spil
- Arbejdsværelse med reoler til bogbytte, bytte-genbrugsnips, hobby-salgsudstilling
Arbejdsplads til arbejdende værksted for hobbyfolk og til "sanse-verkstaj"
- Køkken med bordplade, vask, adgang til koldt vand og el-kedel
- Tre små opbevaringskamre til hhv. rengøringsudstyr (aflåseligt), udendørs legetøj til gamle lege, haveredskaber til parken
- Forgang
- I alle rum monteres plancher med Visby-fortællinger fra fortid til nutid (med link til visbynet.dk)
Planchernes emner er bl.a. Fra Arbejder-Forbrugsforening til Min Købmand, Landbrug i Visby, Visby frivillige Brandværn, Fra køkkenhave til Pastor Møllers Have og Visby Park, Kvindehøjskolen, Trøjborg slotsruin og landbrug...

Alt inventar er indsamlede genbrugsmøbler og -genstande.

Spisestuen

Karnapstuen indrettes med spisebord og stole til min. 8 personer. Eventuelt også med bænke og et par lænestole. Herudover reol til forskellige spil.

Arbejdsværelset

Stuen ved siden af karnapstuen indrettes med reoler til brugte byttebøger, mindre genbrugseffekter til fri afhentning, udstilling af produkter fra lokale hobbyfolk. Herudover indrettes en arbejdsplads, der kan anvendes af lokale hobbyfolk, som ønsker at præsentere deres interesse med et åbent, arbejdende værksted, og af folk med godt håndelag, som kan sanse og fikse ting for andre.

Køkkenet

Køkkenet indrettes med bordplade med indbygget vask og armatur til koldt vand samt affaldsspand. El-kedel står til fri afbenyttelse. Tallerkenrække og hylde til kopper ligeledes til fri afbenyttelse mod selv at stå for opvasken.

Opbevaringskamrene

Den tidligere rumopdeling mellem køkken og spisekammer/das/hønsehus genetableres med trævægge. Døren erstattes med et lille vindue som i det oprindelige hus. Et kammer anvendes til opbevaring af udendørs legeredskaber til gamle lege, som kan lånes. Et kammer anvendes til haveredskaber m.v. til brug i Parken. Det tredje kammer anvendes til rengøringsmidler og redskaber og er aflåst. Eventuelt kun opdeling i to rum.

Forgangen

Indrettes med knager til overtøj og plancher med introduktion til huset.

Budget og finansiering

Projektet opdeles i selvstændige etaper, så der først sikres finansiering af den udvendige renovering, der eventuelt kan udføres, før den indvendige renovering er sikret fuld finansiering.

Under alle omstændigheder er der behov for en udvendig renovering af den kommunale ejendom.

Vi har gennemgået huset med håndværkere og modtaget et tilbud på udvendig renovering på 293.000 kr. inkl. moms. og inkl. demontering og bortskaffelse af affald.

- Udskiftning af taget til paptag, som på det oprindelige hus.
- Forstærkning af tagspær, så de opfylder aktuelle regler.

- De gamle facadeplader erstattes af ny netpudsning, som det for nogle år siden blev gjort på vestgavlen med godt resultat.
- Døren mod nord lukkes og erstattes af et lille vindue. Det er tilstrækkeligt med dør mod øst og vest, som i det oprindelige hus, og vi får en bedre rumudnyttelse.
- De tre vinduer mod nord udskiftes.
- Solbænke udskiftes og eventuelt råddent træværk udskiftes.
- De sidste tagrender fjernes og der graves render med sten til nedsivning af vand.

Hvis Tønder Kommune imødekommer vores ansøgning, skal vi søge yderligere pulje- eller fondsmidler for at kunne iværksætte renoveringen.

Vi er opmærksomme på, at vi skal i dialog med kommunens forvaltning om de nødvendige tilladelser til projektet, så de formelle krav er opfyldt.

Fremtidig drift

Visby Lokalråd vil stå for tilsyn og drift af huset. Der skal indgås vederlagsfri lejeaftale eller anden aftale mellem Tønder Kommune og Visby Lokalråd, som giver Lokalrådet råderet over huset, der forbliver kommunal ejendom. I Parken står Lokalrådet for vedligehold af bl.a. shelterplads, havedam og hjertesø.

Tønder Kommune betaler i forvejen for husets el-forbrug.

Det overvejes at etablere "Trosaltas Venner", som skal stå for indretning og drift af husets aktiviteter.

Skitse til tidsplan

	nov.-dec.	januar	februar	marts	april	maj	juni	juli	august	september	oktober	november	december	januar	februar
Projektbeskrivelse	x														
Kommunale tilladelser	x	x	x	x											
Finansiering tilvejebringes	x	x	x	x	x	x	x	x	x						
Projektgruppe borgermøde			x							x					
Tilbudsmateriale udarbejdes	x	x													
Budget udarbejdes		x													
Kontrakter							x								
Udvendig renovering									x	x	x				
Indvendig renovering											x	x	x		
Rummenes funktion												x	x		
Indsamling af inventar														x	x
Indretning af huset														x	x
Formidling	x		x					x			x			x	x
Indvielse foråret 2025															

Yderligere oplysninger

Vi står gerne til rådighed med yderligere oplysninger, og vi viser gerne huset frem.

Venlig hilsen

Trille G. Jacobsen, forperson

Visby Lokalråd